

dlužno vytknouti, že obžalovaný, podávaje dne 25. ledna 1926 odpor, nepříčinil k němu důvodů a nezjednal proto žádného podkladu pro posouzení překážky, která mu zabránila dostaviti se k hlavnímu přeličení. Tento nedostatek nemůže obžalovaný odčiniti dodatečným podáním, které by se jevilo jakýmsi »provedením« podaného odporu, neboť § 427 tr. ř. nerozeznává mezi »ohlášením« a »provedením« odporu a jest tudíž v třídenní lhůtě po vyrozumění o rozsudku podati odpor řádně odůvodněný a případně i doložený. Proto jest odpor zamítnouti jako neodůvodněný.

Vzhledem k tomu, že obžalovaný, jemuž byla zmateční jeho stížnost ze dne 1. února 1926 vrácena k doplnění podpisem advokáta, ve lhůtě určené ku doplnění podal zmateční stížnost jinou, a to podáním ze dne 23. dubna 1926, jest předeslati, že nejvyšší soud jako soud zrušovací porovnav obě tato podání shledává, že obsahově, a sice pokud lze v podání ze dne 23. dubna 1926 spatřovati zmateční stížnost, není podstatného rozdílu mezi oběma podáními a že není proto příčiny, naložiti s tímto podáním jako s n o v o u zmateční stížností, nýbrž že lze k němu přihlížeti. Pokud jde o zmateční stížnost, prohlašuje sice obžalovaný v podání ze dne 23. dubna 1926, že mu šlo o odpor proti kontumačnímu rozsudku, nicméně nebéře ohlášenou zmateční stížnost zpět, nýbrž provádí ve skutečnosti byť i ne výslovně také ji a to maje patrně na zřeteli důvod zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř.; neboť uvádí v ní, že byl v době, kdy se ucházel o úvěr, a k t i v n í, že nejednal úmyslně nedbale, an splatil o d vynesení rozsudku 75% svých dluhů a ostatní během roku zaplatí, takže nikdo neutrpí z jeho obchodu škodu a není proto prý ani skutková podstata §u 486 čís. 2 tr. zák. splněna. Než tímto způsobem neprovádí obžalovaný ve skutečnosti zmateční důvod čís. 9 a) po zákonu, poněvadž vychází z jiných skutkových předpokladů, než které zjistil nalézací soud, jenž vycházel z toho, že oproti aktivům 10.391 Kč stála pasiva 30.073 Kč a 58.841 Kč a nabyt přesvědčení, že obžalovaný asi v červenci 1923 si musil býti vědom své nezpůsobilosti platiti a přes to dělal nové dluhy a splácel částečně dluhy staré, čímž své věřitele poškodil. Zmateční stížnost zřejmě bezdůvodnou a po zákonu neprovedenou bylo proto podle §u 4 čís. 1 a §u 1 čís. 2 zákona ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. z roku 1878 zavrhnouti již v sezení neveřejném. Poněvadž obžalovaný v třídenní lhůtě §u 427 tr. ř., pokud se týče §u 284 a 294 tr. ř. odvolání neohlásil, nelze ani k jeho provedení ze dne 23. dubna 1926 přihlížeti, ačkoliv i toto provedení směřující proti vině nasvědčuje tomu, že jest podáním tím míněna vlastně zmateční stížnost, o které bylo již shora rozhodnuto.

Čís. 2513.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Zákon nechrání v §u 11 jen osobní čest presidenta republiky, nýbrž obzvláště a především i obecnou vážnost, které požívá jako hlava státu; tato vážnost a úcta zakládá se, pokud jde o prvního presidenta, v pod-

statě i na jeho zásluhách v době válečné o zřízení Čs. republiky jako samostatného státu.

Urážka tvrzením, že tehdá sloužil francouzskému kapitálu.

Skutková podstata přečinu §u 14 čís. 5 zákona vyžaduje v subjektivním směru úmysl pachatelův hanobiti republiku a vědomí, že projev může snížit její vážnost neb ohroziti obecný mír.

Útisk (zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n.).

I výkřiky a jinaké projevy, jimiž se pachatel ujímá svémocně slova v době, kdy jiný řečník mluví, jsou vhodným prostředkem maření (rušení) shromáždění (§ 4 zákona), stanou-li se proti výslovnému zákazu předsedy shromáždění, nebo jsou-li jinak zřejmým výrazem neposlušnosti vůči jeho formálním nařízením.

Formálními nařízenými k průběhu shromáždění se vztahujícími jsou také projevy předsedy, které směřují k tomu, by tomu kterému řečníku byla zjednána možnost úplného a nerušeného výkladu jeho názorů o předmětech rokování a účastníkům schůze možnost úplného a jasného postřehnutí vývodů toho kterého řečníka, jakož i by bylo zabráněno všemu, co by překáželo klidnému projednání celého programu schůze a nutilo předsedu ku předčasnému skončení (rozpuštění); spadá sem i napomenutí rušitele, by se choval slušně, řečníka nerušil nebo se vzdálil.

Článek V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863.

Pro trestnost urážky legií nezáleží na tom, že legie jako samostatné oddíly čs. armády zanikly.

V subjektivním směru vyžaduje se vědomí pachatelovo, že projev dotýká se cti legií způsobem, který je může zlehčovati.

(Rozh. ze dne 21. října 1926, Zm II 190/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 3. března 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem urážky presidenta republiky podle §u 11 čís. 1 a 2 zákona na ochranu republiky, přečinem rušení obecného míru podle §u 14 čís. 5 téhož zákona, přestupkem proti bezpečnosti cti podle §u 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863 a přestupkem útisku podle §u 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n., pokud napadla rozsudek soudu prvé stolice ve výrocích, odsuzujících stěžovatele pro přečin urážky presidenta republiky podle čís. 1 a 2 §u 11 zákona na ochranu republiky a pro přestupek útisku podle §u 4 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n. Naproti tomu jí vyhověl, pokud napadla rozsudek soudu prvé stolice ve výrocích, jimiž byl stěžovatel uznán vinným přečinem rušení obecného míru podle §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky a přestupkem proti bezpečnosti cti podle §u 491 tr. zák. a článku V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák., zrušil napadený rozsudek v těchto výrocích, jakož i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících a věc vrátil krajskému soudu v Novém Jičíně, by o ní v rozsahu zrušení znova jednal a rozhodl, přihlížeje k nezrušeným částem výroku o vině.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje jediný důvod zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. Pro hmotněprávní přezkoumání napadeného rozsudku, jehož se stížnost uplatňováním tohoto zmatku ve směrech jí naznačených domáhá, jsou podle §§ 258, 288 čís. 3 tr. ř. závaznými skutková zjištění nalézacího soudu. K nim náleží též výklad závadných projevů (rozsudečné závěry) o tom, jaký byl smysl, význam, dosah a směr toho kterého projevu a úmysl, v jakém jej obžalovaný učinil. Pokud bude stížnost své vývody na jinakém výkladě projevů — dovozujíc, že závadné projevy připouštějí a že jejich doslovu mnohem více vyhovuje jiný výklad, než který jim dal nalézací soud, — vybočuje z rámce zrušovacího řízení a musí zůstatí nepovšimnuta. Než i k ostatním námitkám lze přisvědčiti jen částečně. Námitka, že projev o presidentu republiky neobsahuje žádného z útoků v prvním alinea odstavce čís. 1 Šu 11 zákona na ochranu republiky, jest bezpodstatná, neboť dotyčná část odsuzujícího výroku první stolice přimyká se k doslovu druhého alinea tohoto odstavce. Nehledě k tomu nechrání — jak zrušovací soud již vyslovil v rozh. sb. nejv. s. čís. 2071 — zákon na ochranu republiky jen osobní čest presidenta republiky, nýbrž obzvláště a především i obecnou vážnost, které požívá jako hlava státu. Tato vážnost a zvláštní úcta zakládá se, pokud jde o osobu prvního presidenta, v podstatě i na zásluhách, které si podle obecného mínění získal v době válečné úmornou a nezištnou námahou o zřízení Čsl. republiky jako samostatného státu. Povaha úsilí toho, neseného ušlechtilou snahou dopomoci celému národu k samostatnosti a k volnému řízení svého osudu, se zkrusluje a podkládají se mu zájmy třídní, ne-li dokonce osobní, vždy více méně některým vrstvám národa nepříznivé, tvrdí-li se, že prezident sloužil francouzskému kapitálu, nepočínal si — jak rozsudek projev ten vykládá — ve prospěch a v zájmu celostátním a ve prospěch zbudování čsl. státu, nýbrž že byl ve službách cizího kapitálu, obzvláště nebylo-li — jak teprve stížnost snaží se nepřipustně projev doplniti — současně naznačeno, že i přísluhování francouzskému kapitálu dalo se z důvodů, by bylo usnadněno ztroskotání Rakouska i jeho spojenců. Proto nelze, byť se projev vztahoval k době předpřevratové, kdy Čsl. republiky a jejího presidenta ještě nebylo, shledati právní omyl v tom, že nalézací soud podřadil onen projev pod pojem obviňování presidenta, čest jeho vážně ohrožujícího a zjistiv, že si obžalovaný této jakosti a tohoto nebezpečí svého veřejného projevu byl vědom, — pod ustanovení Šu 11 čís. 2 zákona.

Třebaže příslušný závěr rozhodovacích důvodů mluví jen o »rušení klidného průběhu shromáždění«, je z rozsudkového výroku zřejmo, že nalézací soud předpokládal, že obžalovaný rušil samostatné shromáždění; k tomu poukazovala zpráva novin při hlavním přelíčení čtená, v níž uvedeno, že bylo za takových okolností, totiž za vyličeného chování se obžalovaného zbytečno schůzi odbývati, že obžalovaný schůzi rozbil a tato se nemohla konati, takže zpráva vlastně poukazovala přímo ku zmaření shromáždění obžalovaným. Ani stížnost neprojevuje pochybnosti o tom, že nalézací soud tak předpokládal. Rovněž nevytýká stíž-

nost, že rozhodovací důvody nerozvádějí zákonný znak úmyslnosti, v rozsudkovém výroku uvedený, a nelze ani jinak o úmyslnosti rušení (zmaření) schůze obžalovaným pochybovati vzhledem na povahu a urputnost jeho zjištěného jednání. Posléze neběře stížnost v pochybnost, že i výkřiky i jinaké projevy, kterými se pachatel ujímá svémocně slova v době, kdy jiný řečník mluví, jsou vhodným prostředkem maření (rušení) shromáždění, stanou-li se proti výslovnému zákazu předsedy shromáždění nebo jsou-li jinak zřejmým výrazem neposlušnosti vůči jeho formálním nařízením (srovnej rozh. sb. n. s. čís. 1696). Stížnost namítá toliko, že v napomenutích předsedy, jichž obžalovaný neuposlechl, nešlo o formální nařízení vztahující se k průběhu shromáždění, takovými jsou prý jen nařízení, jež upravují formu, t. j. postup při schůzi jako na příklad pořadí, v němž udílí »referent« slovo, odejmutí slova, zahájení schůze a její skončení. Avšak při vymezení rozsahu nařízení, pro která žádá ustanovení §u 4 zákona čís. 309 sb. z. a n. z roku 1921 poslušnost, dlužno přihlížeti k tomu, co tam uvedeno o úkolech osob, jež nařízení chrání. A tu nemluví zákon jen o řízení shromáždění, tudíž o úkolech, jež má stížnost výhradně na zřeteli, nýbrž označuje činitele ty slovy »osob k řízení a zachování pořádku povolaných«, přihlížeje patrně ku předpisu §u 11 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. zák., že ředitelům a pořadatelům shromáždění náleží péče o to, by bylo šetřeno zákona i zachován pořádek ve shromáždění, že mají se ihned opřítí proti nezákonným projevům a jednáním a, neuposlechneli se jejich nařízením, má se shromáždění ředitelem rozpustiti. Formálními nařízeními k průběhu shromáždění se vztahujícími jsou proto také projevy předsedy, které směřují k tomu, by tomu kterému řečníku byla zjednána možnost úplného a nerušeného výkladu jeho názorů o předmětech rokování a účastníkům schůze možnost úplného a jasného postřehnutí vývodů toho kterého řečníka, jakož i aby bylo zabráněno všemu, co by překáželo klidnému projednání celého programu schůze a nutilo by předsedu ku předčasnému skončení, t. j. k rozpuštění schůze před úplným vyřízením jejího programu. Nařízeními onoho rázu byla tudíž i napomenutí obžalovaného předsedou schůze, by se choval slušně a řečníka (B-e) nerušil nebo se vzdálil. Byla jimi tím spíše, že rušivé výkřiky a projevy obžalovaného byly povahy trestné a že předseda tuto protizákonnou povahu jich správně postřehl. Pokřikoval-li a pokračoval-li ve svých projevech obžalovaný přes tato napomenutí, rušil shromáždění neuposlechnutím formálních nařízení vztahujících se k jeho průběhu, ač byla učiněna osobou k řízení shromáždění a zachování pořádku povolanou, a propadá proto trestní normě shora uvedené. Jak dovozeno, vyhovuje výrok nalézacího soudu o přečinu §u 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky a přestupku §u 4 zákona čís. 309 sb. z. a n. z roku 1921 správnému výkladu zákona i ve směrech stížností dotčených, takže bylo stížnost ohledně těchto trestných činů jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Pokud jde o objektivní stránku trestných činů, jimiž byl obžalovaný uznán dále vinným, lze zákonné dolíčení zmatku čís. 9 písm. a), přes-

něji čís. 9 písm. c) Šu 281 tr. ř. shledati jen v námitce, že československé legie jako samostatné oddíly čsl. armády již neexistují. Námitka neobstojí. Z ustanovení druhého odstavce Šu 495 tr. zák. vyplývá, že zákon neomezuje dobu, po kterou chrání čest jednotlivců proti útokům rázu v §§ech 487—491 tr. zák. naznačeného, na život dotčené osoby. Že zákon neučinil obdobného ustanovení ohledně případů, kdy předmětem útoků není fyzická osoba, má svoji přirozenou příčinu v tom, že se u nich útok nestíhá jednotlivcem, jehož smrtí zanikne i schopnost ke stíhání, nýbrž státním zástupcem, tudíž úřadem nezanikajícím. Proto dlužno setrvatí na názoru zrušovacím soudem již v rozh. sb. n. s. čís. 1472 projeveném, že nezáleží na tom, že legie jako samostatné oddíly čsl. armády časem zanikly. Rozhodným jest, že jimi byly a že se závadný výrok vztahoval k době, kdy tvořily samostatný oddíl armády (srovnej rozh. sb. n. s. čís. 2097).

O subjektivní stránce přečinu Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky a přestupku Šu 491 tr. zák. (čl. V. zákona čís. 8 ř. zák. na rok 1863) napadený rozsudek zvláště a výslovně neuvažuje. Rozhodovací důvody uvádějí jen povšechně, že obžalovaný byl sice podnapilý, že si však byl vědom plně svého počínání, zejména svých výroků, neboť vše, co se kolem dalo, správně chápal, rozumně a jasně na vše odpovídal a nikterak se nepotácel. Tím jest zjištěno, že obžalovaný věděl, jaká slova pronáší, a že neučinil závadných projevů, aniž si uvědomil jejich doslov. Není však zjištěno, že je učinil v úmyslu, by hanobil Čsl. republiku, ani že si byl vědom, že projev o republice může snížit její vážnost neb ohrozití obecný mír, ani že si byl vědom, že se projev o legiích dotýká cti legií způsobem, který je může zlehčovati. Zjištění těchto subjektivních náležitostí bylo třeba tím více, že obžalovaný ani onen úmysl, ani vědomí tohoto dvojího dosahu nedoznal, že předpokládaná podnapilost jeho může býti důvodem pochybností, zda si směr a dosah svých projevů správně a v celém rozsahu uvědomil, a že i projevy nejsou takového rázu, že by samy o sobě činily závěr na úmysl a vědomí onoho obsahu logicky nutným. Podřadil-li nalézací soud beze zjištění těchto skutečností projevy obžalovaného pod ustanovení Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky a Šu 491 tr. zák., nejsou skutkové podstaty těchto trestných činů opodstatněny po stránce subjektivní; dotyčná část odsuzujícího výroku spočívá na nesprávném použití zákona i jest zmatečnou podle čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. Zmatek ten jest stížností zřetelným poukazem uplatňován, neboť uvádí, že obžalovaný nechtěl hanobiti republiku, že jí nechtěl vytknouti, jakoby byla sociálně hospodářsky špatně a nespravedlivě uspořádána, že se jí nechtěl dotknouti a zejména nechtěl snížit její vážnost a ohrozití obecný mír a že svým projevem o legiích mínil pouze to, že bojovaly proti komunismu a že jen to chtěl závadným výrokem říci a nic jiného. Proto bylo v této části stížnosti vyhověti, výrok prvé stolice ohledně přečinu Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky a přestupku Šu 491 tr. zák. (čl. V. zákona čís. 8 ř. zák. na rok 1863) a důsledkem toho i výrok o trestu a výroky s tím související zrušiti a pro onen nedostatek skutkových zjištění uznati dále, jak se stalo.

Jelikož projev o republice sotva lze pokládati za hanobení surové, bude na nalézacím soudě, by zkoumal, nedálo-li se hanobení způsobem štvavým.

Čís. 2514.

Urážky na cti (§ 487—491 tr. zák.) se dopouští nejen první původce, nýbrž i každý další rozšiřovatel urážlivého projevu (§ 493 tr. zák.), je-li si vědom jeho urážlivé povahy a toho, že se projev stane rozšiřováním přístupným poznatku většího kruhu osob, což jest při urážce tiskem nepochybno.

Nezáleží na tom, že urážlivý projev jest reprodukcí zprávy jinde uveřejněné.

(Rozh. ze dne 22. října 1926, Zm I 331/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromých obžalobců do rozsudku krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. dubna 1926, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 491 a 493 tr. zák., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu prvě stolice, by o ní znovu jednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud, naznačuje v rozsudku zcela stručně, že by pozastavené výroky mohly po stránce objektivní zahrnovati v sobě skutkovou povahu přečinu proti bezpečnosti cti ve smyslu Šu 491 tr. zák., sprostňuje obžalovaného výlučně z úvah subjektivních, a to z úvahy: a) že obžalovaný nesledoval úmyslu urážlivého — správněji, že nejednal u vědomí urážlivé povahy článku — poněvadž v nadpisu a úvodu referoval o rostoucím rozkladu komunistické strany na Královéhradecku a citoval článek, který byl uveřejněn v pražském komunistickém listu, a upozorňoval na to, jak komunistický časopis píše o příslušnících komunistické strany, — b) že uvěřil obhajobě obžalovaného, že nepokládal citaci článku, uveřejněného již jinde, s udáním pramene za trestnou, protože si nebyl vědom urážlivé povahy sděleného výroku, a to proto, že jest takřka denním zjevem, že se v časopisech citují zprávy jinde uveřejněné a má se za to, že za pravdivost zprávy jest zodpověden ten, kdo ji prvý uveřejnil. V tom i onom směru spočívá sprostující výrok na zjevně mylném výkladu zákona a nutno proto stížnosti soukromých obžalobců opřené o důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. přiznati oprávnění. Podle Šu 493 odstavec druhý tr. zák. jest trestným netoliko první původce, nýbrž i každý, kdo urážku na cti v předchozích šech blíže vytčenou dále rozšířiti hledí; po stránce subjektivní vyhledává se u rozšiřovatele, by si byl vědom urážlivé povahy projevu, naplňujícího objektivní skutkovou povahu některého z činů v Šu 487 a násl. tr. zák. uvedených, jakož i vědomí protiprávnosti jednání, t. j. vědomí, že se